

Tisková zpráva Hvězdárny v Úpici

Nad západním obzorem uvidíme vzácné seskupení planet

Na konci měsíce, zejména pak mezi 24. a 28. květnem 2013, budeme moci nízko nad západním obzorem vyhlížet vzácnou trojitou konjunkci planet. Vždy okolo 21:30 středoevropského letního času se v uskupení fotogenického trojúhelníku ukáže Jupiter, Venuše a Merkur. Na pozorování je třeba si najít velmi dobře odkrytý severozápadní a západní obzor. Trojice planet bude velmi fotogenická a dalšího takového úkazu se znovu dočkáme až v roce 2015.

Konjunkce planet vzniká zdánlivou projekcí těchto těles v těsné blízkosti na obloze. V prostoru tato tělesa leží spolu se Zemí téměř v přímce a my tak můžeme sledovat jejich úhlové přiblížení. Protože se planety i Měsíc pohybují na svých drahách blízko jediné roviny, ekliptiky, mohou se nám při svém pohybu na obloze zdánlivě přiblížit k sobě. Běžná je konjunkce Měsíce s nějakými jasnějšími objekty – planetami či hvězdami. Konjunkce dvou planet, zejména těch nejjasnějších jako Jupiter a Venuše, je již vzácnější. Pokud ale nastane nebeské uskupení více jak dvou planet Sluneční soustavy, jde již o úkaz opravdu mimořádný.

Při této květnové konjunkci budeme moci v průběhu několika dní sledovat vždy za soumraku zdánlivý pohyb planet vůči sobě. Zatímco **Jupiterova** viditelnost na večerní obloze počátkem na přelomu května a června pomalu končí, **Merkur** s **Venuší** se naopak od konce května stanou pozorovatelnými. U Merkuru bude viditelnost jen krátká – najdeme jen nízko nad obzorem za soumraku jen do poloviny června. S Venuší je to lepší, ačkoliv na poměry jejich nejlepšíh podmínek při viditelnosti na večerní obloze bude tento případ méně příznivý. Nejprve ji jako večernici budeme moci vyhledat nízko nad severozápadním obzorem, v průběhu léta se pak bude jen posouvat blíže k západnímu obzoru (vždy večer nízko za soumraku). Teprve na konci letošního podzimu se její výška nad západním obzorem po soumraku bude zvyšovat a nejlépe se bude dát pozorovat i za tmavých astronomických nocí až v prosinci nad jihozápadním obzorem. V té době bude nejjasnější a rovněž úhlově nejdál od Slunce.

Planety budou na obloze nejblíže v neděli 26. května 2013. Tehdy utvoří na večerní obloze téměř rovnoramenný trojúhelník, přičemž každá z planet bude od obou ostatních vzdálena úhlově přibližně 2° . Všechny najdeme za soumraku malým dalekohledem a v době okolo 21:30 SELČ pouhýma očima zejména Venuši. Slabší Jupiter a nejslabší Merkur pak s pomocí Venuše nebude těžké odhalit. Zajímavé ovšem bude sledovat trojici v průběhu dní před i po maximálním přiblížení. V pátek 24. května mine Merkur jasnou Venuši ve vzdálenosti asi $1,3^\circ$, tedy necelých tří měsíčních úplňků naskládaných vedle sebe. Výraznější přiblížení potom nabídne Jupiter s Venuší v úterý 28. května – obě planety bude dělit necelý 1° .

Úpická hvězdárna k této příležitosti připravila mimořádné pozorování večerních planet, a to od 24. května do 10. června. V průběhu těchto dní bude možné ve večerních otevíracích dobách hvězdárny možné spatřit zpočátku až 4 planety Sluneční soustavy – zmíněnou trojici planet nad severozápadem a dále pak planetu Saturn. V pozdních hodinách se rovněž bude dát až do konce května pozorovat ustupující Měsíc.

Další trojitá konjunkce planet se dočkáme přibližně za dva a půl roku. Na přelomu října a listopadu roku 2015 se na ranní obloze octnou v blízkosti planety Jupiter, Venuše a Mars. Úkaz sice bude viditelný v ranních hodinách, ovšem za příznivějších podmínek ještě dlouho před rozbřeskem.

Zdroje a doporučené odkazy:

- [1] Volně šiřitelný program Stellarium pro simulaci noční oblohy
<http://www.stellarium.org/cs/>
- [2] Čtenářská galerie konjunkce planet na Astro.cz
<http://www.astro.cz/clanek/5765>
- [3] Science@NASA – anglický článek o úkazu
http://science.nasa.gov/science-news/science-at-nasa/2013/10may_sunsettriangle/

Petr Horálek

Tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici

Telefon: 603 477 646

Mail: horalek@astro.cz

Tiskové zprávy vydává Hvězdárna v Úpici k mimořádným úkazům na obloze či událostem na hvězdárně. Pro další informace můžete kontaktovat **Marcela Bělíka** (ředitel hvězdárny v Úpici) či **Petra Horálka** (tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici) na níže uvedených kontaktech.

Kontakty:

Marcel Bělík

Ředitel Hvězdárny v Úpici

Email: belik@obsupice.cz

GSM: +420 603 545 589

Petr Horálek

Tiskový tajemník Hvězdárny v Úpici

Email: horalek@astro.cz

GSM: + 420 603 477 646

Více informací naleznete též na internetové stránce www.obsupice.cz.